

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny

Parlamentní institut

HODNOTOVÁ ORIENTACE A VYUŽITÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE

Informační studie č. 5.091

Podle podkladů IDM MŠMT ČR zpracoval: Bc. Petr Kolář

květen 1997

ÚVOD

IDM MŠMT ČR realizoval v souvislosti s přípravou Směrů státní politiky péče a ochrany dětí a mládeže tři rozsáhlá, na sebe navazující reprezentativní šetření, týkající se životního stylu, hodnotové orientace a volnočasových aktivit mladých lidí.

Výzkumy jsou navzájem provázané a zahrnují široké spektrum otázek života mladých lidí, jako např. význam vybraných hodnot, volnočasové aktivity (celkem 50), faktory ovlivňující volný čas, mezilidské vztahy a vztah k cizincům, dodržování zdravého způsobu života, zájem o politické dění, vývoj ve společnosti, životní prostředí, životní úroveň, náboženskou orientaci, sledování sdělovacích prostředků a některé další aktuální otázky.

Dotazování prováděli tazatelé Institutu pro výzkum veřejného mínění a obdobně byla použita metodika výběru IVVM. Výzkum proběhl i za pomoci agentury AMASIA s.r.o.

Získané soubory dotázaných svým složením odpovídají struktuře populace ČR ve věku 15 - 29 let z hlediska pohlaví, věku, ekonomické aktivity a sociálně ekonomického postavení, regionu a různých velikostních skupin obcí a měst.

Výzkumný záměr v této oblasti vycházel z položení dvou poměrně rozsáhlých baterií, zahrnujících značnou část nejrůznějších volnočasových aktivit, ve dvou samostatných šetřeních v rozpětí jednoho roku. Tato informace představuje dílčí, deskriptivní poznatky o volném čase a aktivitách mladých lidí tak, jak byly zjištěny u reprezentativního souboru respondentů ve věku 15 - 29 let z ČR.

Mládež je v převážné míře vymezena v rozmezí 15 - 26 let. Ve většině případů je u popisu dat zachována tato věková struktura, doplněná ještě o 27 - 29leté.

Hodnotová orientace mladých lidí

Význam hodnot (údaje v % za ČR, 15 - 29 let)

	<i>vysoce významné</i>			<i>vysoce nevýznamné</i>	
	1	2	3	4	5
mít dobré zdraví	95	4	1	0	0
žít v míru	88	10	2	0	0
žít ve spokojené rodině	85	13	2	0	0
mít děti, dobře vychovat	78	14	5	2	1
mít dobrou práci	74	21	4	1	0
žít ve zdravém životním prostředí	73	21	5	1	0
mít dobré přátele	71	24	4	1	0
žít v klidu a jistotě	69	25	5	1	0
čestné jednání	63	27	7	2	1
starat se o své zdraví	61	30	7	2	0
dobré znalosti, hodně vědět	50	34	14	1	1
dost peněz, vysoká životní úroveň	50	33	14	3	0
být odolný	41	38	18	2	1
zdravě se stravovat	41	35	17	4	3
dobrá fyzická kondice	38	35	20	5	2
čas na odpočinek, záliby	36	40	20	3	1
úspěch a uznání okolí	27	38	24	7	4
nekouřit	43	16	19	9	13
být členem dobré party	31	27	19	12	11
co nejvyšší vzdělání, kvalifikaci	26	28	32	9	5
chránit aktivně přírodu	21	30	32	11	6
nepít alkohol	22	26	31	11	10
mít vlastní firmu	23	20	27	16	13
mít dostatek informací	19	33	35	9	4
ovlivňovat vývoj ve společnosti	10	28	35	16	11
žít podle náboženských zásad	8	9	17	24	42

Význam hodnot
(údaje v % za ČR, 14 - 29 let)
z let 1994 a 1995

vysoce významné

vysoce nevýznamné

	1		2		3		4		5	
	199 4	199 5	199 4	199 5	199 4	199 5	199 4	199 5	199 4	199 5
mít dobré zdraví	95	91	4	8	1	1	0	0	0	0
žít v míru	88	-	10	-	2	-	0	-	0	-
žít ve spokojené rodině	85	88	13	10	2	1	0	0	0	0
mít děti, dobře je vychovat	78	73	14	16	5	7	2	1	1	3
mít dobrou práci	74	76	21	19	4	3	1	1	0	1
žít ve zdravém životním prostředí	73	-	21	-	5	-	1	-	0	-
mít dobré přátele	71	21	24	26	4	3	1	-	0	0
žít v klidu a jistotě	69	-	25	-	5	-	1	-	0	-
čestné jednání	63	-	27	-	7	-	2	-	1	-
starat se o své zdraví	61	-	30	-	7	-	2	-	0	-
mít dobré vztahy s lidmi	-	60	-	35	-	4	-	1	-	0
dobré znalosti, hodně vědět	50	59	34	32	14	8	1	1	1	0
dost peněz, vysoká životní úroveň	50	42	33	44	14	13	3	1	0	0
být odolný	41	-	38	-	18	-	2	-	1	-
zdravě se stravovat	41	-	35	-	17	-	4	-	3	-
dobrá fyzická kondice	38	-	35	-	20	-	5	-	2	-
čas na odpočinek, záliby	36	43	40	41	20	14	3	2	1	0
úspěch a uznání okolí	27	33	38	40	24	20	7	6	4	1
nekouřit	43	-	16	-	19	-	9	-	13	-
být členem dobré party	31	-	27	-	19	-	2	-	11	-
co nejvyšší vzdělání, kvalifikace	26	-	28	-	32	-	9	-	5	-
chránit aktivně přírodu	21	-	30	-	32	-	1	-	6	-
nepít alkohol	22	-	26	-	31	-	1	-	10	-
mít vlastní firmu	23	-	20	-	27	-	6	-	13	-
mít dostatek informací	19	-	33	-	35	-	9	-	4	-
ovlivňovat vývoj ve společnosti	10	-	28	-	35	-	6	-	11	-
žít podle náboženských zásad	8	-	9	-	17	-	4	-	42	-

Hodnoty - relativní četnosti
soubor 14 - 29 let

	1	2	3	4	5
mít dobré zdraví	93	6	1	0	0
mír	88	10	2	0	0
rodina	83	13	3	0	0
přátelé	71	25	3	1	0
práce	75	20	4	1	1
klid a jistota	69	26	5	0	0
dobré vztahy	60	35	4	0	0
zdravé prostředí	73	21	5	0	1
děti	76	15	6	2	2
starat se o zdraví	61	30	7	1	0
čestné jednání	63	27	7	2	1
znalosti	55	33	11	1	0
vysoká životní úroveň	46	36	15	3	0
čas na záliby	40	41	17	2	0
odolnost	41	38	17	2	1
zdravé stravování	41	36	17	3	3
dobrá kondice	39	35	20	5	1
být úspěšný	30	39	22	6	2
nekouřit	43	15	19	9	13
dobrá parta	31	27	19	12	11
vzdělání	26	28	32	9	5
ochrana přírody	21	30	32	11	6
informace	19	32	35	9	4
nepít alkohol	22	26	32	11	10
vlastní firma	23	21	27	16	13
vliv na vývoj společnosti	10	28	35	16	10
víra v Boha	10	10	21	22	36

Hodnoty - relativní četnosti
soubor 14 - 17 let

	1	2	3	4	5
mít dobré zdraví	91	8	1	0	0

mír	86	11	1	1	1
rodina	80	16	3	0	0
zdravé prostředí	78	16	5	0	1
přátelé	78	18	2	2	0
práce	71	21	6	1	2
klid a jistota	66	28	5	1	0
starat se o zdraví	65	26	7	2	1
děti	65	22	8	2	3
čestné jednání	65	25	7	1	2
dobré vztahy	61	33	5	1	0
znalosti	57	32	9	1	1
čas na záliby	49	34	15	1	1
dobrá kondice	47	38	11	2	2
vysoká životní úroveň	48	35	14	4	1
odolnost	41	41	15	2	1
zdravé stravování	43	38	13	5	1
být úspěšný	39	37	17	5	1
dobrá parta	41	29	16	5	8
vzdělání	43	27	25	3	2
nekouřit	50	16	14	7	13
nepít alkohol	29	30	23	7	11
ochrana přírody	27	29	34	7	4
informace	19	30	34	13	4
vlastní firma	23	23	30	13	11
vliv na vývoj společnosti	10	29	32	17	13
víra v Boha	8	10	20	24	38

Hodnoty - relativní četnosti
soubor 18 - 22 let

	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

mít dobré zdraví	92	7	1	0	0
mír	85	12	2	0	0
přátelé	73	23	3	1	0
rodina	80	15	4	1	0
práce	71	24	4	1	0
zdravé prostředí	70	24	5	0	1
dobré vztahy	57	36	6	0	0
čestné jednání	66	26	7	1	0
klid a jistota	62	30	7	0	0
starat se o zdraví	60	30	9	2	0
děti	72	17	7	2	3
znalosti	50	34	14	1	0
vysoká životní úroveň	48	33	16	3	1
odolnost	46	35	16	2	1
čas na záliby	38	41	18	3	0
zdravé stravování	40	34	20	4	3
dobrá kondice	41	32	20	6	2
být úspěšný	31	38	23	6	2
dobrá parta	35	28	18	10	8
nekouřit	46	16	16	8	13
vzdělání	26	32	27	9	6
ochrana přírody	22	30	30	11	6
informace	19	32	36	9	4
nepít alkohol	22	27	32	10	9
vlastní firma	24	21	27	17	12
vliv na vývoj společnosti	10	28	39	13	11
víra v Boha	11	10	19	24	37

Hodnoty - relativní četnosti
soubor 23 - 26 let

	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

mít dobré zdraví	94	6	0	0	0
mír	89	9	2	0	0
práce	77	20	3	0	0
rodina	84	12	4	0	0
klid a jistota	75	21	3	1	0
zdravé prostředí	72	24	3	1	1
přátelé	67	29	4	1	0
dobré vztahy	64	32	3	1	1
starat se o zdraví	56	37	5	1	1
děti	79	13	5	2	1
znalosti	55	34	10	1	0
čestné jednání	59	28	9	2	2
vysoká životní úroveň	45	38	14	2	0
čas na záliby	37	44	18	1	0
odolnost	39	38	20	1	2
zdravé stravování	41	33	20	1	5
dobrá kondice	35	33	26	5	1
být úspěšný	27	40	24	7	3
informace	22	34	33	8	4
nekouřit	35	14	27	11	13
ochrana přírody	18	30	34	13	6
dobrá parta	20	26	26	16	12
vzdělání	16	28	40	12	4
vlastní firma	22	20	30	17	12
nepít alkohol	16	22	38	15	10
vliv na vývoj společnosti	13	25	31	23	9
víra v Boha	11	12	24	20	34

Hodnoty - relativní četnosti
soubor 27- 29 let

	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

mít dobré zdraví	97	3	0	0	0
mír	93	7	1	0	0
práce	85	14	1	0	0
rodina	90	8	2	0	0
děti	89	8	2	1	0
klid a jistota	76	21	3	0	0
dobré vztahy	57	38	3	1	1
zdravé prostředí	74	20	5	1	0
přátelé	66	28	5	1	0
starat se o zdraví	63	28	3	1	0
znalosti	59	31	9	1	0
čestné jednání	60	29	6	4	1
vysoká životní úroveň	44	38	15	2	0
čas na záliby	37	44	15	3	1
zdravé stravování	42	38	14	4	3
odolnost	36	40	20	3	1
dobrá kondice	28	41	23	7	1
být úspěšný	24	42	24	8	3
nekouřit	40	14	20	13	12
informace	17	35	36	8	3
dobrá parta	25	21	16	21	17
ochrana přírody	12	34	33	14	7
nepít alkohol	20	25	33	13	10
vlastní firma	23	17	22	20	19
vzdělání	17	22	41	11	9
vliv na vývoj společnosti	7	32	37	15	9
víra v Boha	9	9	23	22	37

Závěr:

Podle důležitosti, kterou mladí lidé přikládají jednotlivým hodnotám, je možné tyto rozdělit do několika skupin. **První, zcela nejdůležitější, je hodnota zdraví.** Na tom se shodují téměř všichni bez výjimky. K dalším nejvýznamnějším hodnotám patří mír a rodina.

Jen méně než čtvrtina nepovažovala za velmi významné mít děti a dobře je vychovávat. Téměř třetina nepovažuje za vysoce významné mít dobrou práci, dobré přátele, žít v klidu a jistotě.

Samostatně je třeba přistupovat k hodnotě zdravé životní prostředí a k hodnotě aktivně se podílet na ochraně přírody. Obdobně pak pokud jde o blok hodnot navazující na hodnotu mít dobré zdraví. Již méně dotázaných si uvědomuje význam starosti o zdraví, včetně dodržování životosprávy a zlepšování fyzické kondice.

Další skupinu hodnot zásluhou poloviny dotázaných tvoří dostatek dobrých znalostí a dostatek peněz. S nimi souvisejí, byť v menší míře pro zhruba čtvrtinu respondentů hodnoty jako jsou úspěch a uznání ze strany okolí a určité vyjádření samostatnosti, nezávislosti v hodnotě „mít firmu a podnikat“.

Velký význam má hodnota „mít čas na odpočinek, záliby“ pro třetinu dotázaných. Pětina oceňuje dostatek informací o dění doma i ve světě a desetina zdůrazňuje „mít možnost ovlivňovat společnost“.

V souladu s údaji o zastoupení věřící mládeže jsou poznatky o tom, kolik z mladých lidí považuje za důležité žít podle náboženských zásad.

Celkově považují mladí lidé za velmi významné hodnoty spojené se svým vlastním nebo rodinným životem. Naopak nejméně často figurují mezi velmi významnými hodnoty týkající se „dění ve světě a společnosti“. Tento trend má dlouhodobý charakter a zájem mladých lidí o dění v naší společnosti klesá a ještě více se projevuje nezájem, případně i nechuť opět aktivně vstupovat do života společnosti.

Pohled na důležitost hodnot podle náboženské orientace.

Mezi mladými lidmi ČR zhruba každý šestý věří v Boha. Ostatní buď připouštějí jeho existenci anebo v Boha nevěří. Odpověď týkající se víry v Boha stejně jako v případě volnočasových aktivit určitým způsobem charakterizuje náboženskou a nenáboženskou

orientaci. Za nábožensky orientované mladé lidi dále považujeme ty, kteří v existenci Boha věří.

Víra v Boha

(údaje v %, za ČR, 15 - 29 let)

	IVVM 1992	IVVM 1993	IDM 1994	IDM 1994	IDM 1994
věří	16	13	18	17	17
připouští existenci	36	40	34	31	40
nevěří	48	47	48	52	43

Následující analýza ukáže jaký význam přikládají mladí lidé s různou náboženskou orientací jednotlivým skupinám hodnot.

1. Mít dobré zdraví

	velmi významné	významné
věří v Boha	87	10
připouští existenci	86	12
nevěří	88	9

V případě ocenění zdraví náboženská orientace vůbec nerozhoduje.

Dopočet do 100 % v každém řádku jsou další odpovědi jako nevýznamné a vysoce nevýznamné.

2. Žít v míru

	velmi významné	významné
věří v Boha	87	10
připouští existenci	86	12
nevěří	88	9

Mír je rovněž univerzální hodnotou pro všechny mladé lidi.

Dopočet do 100 % v každém řádku jsou další odpovědi jako nevýznamné a vysoce nevýznamné.

3. Žít ve spokojené rodině

	velmi významné	významné
věří v Boha	92	8
připouští existenci	83	14
nevěří	83	13

Věřící mladí lidé o něco více preferují velký význam rodiny než ostatní.

4. Mít děti, dobře vychovávat

	velmi významné	významné
věří v Boha	86	11
připouští existenci	79	16

nevěří	75	14
--------	----	----

Další významnější rozdíl ve prospěch věřících mladých lidí se objevuje u hodnoty mít děti, dobře je vychovávat.

V květnové části kontinuálního výzkumu jsme hodnoty „rodina“ a „děti“ sloučili do jedné „žít ve spokojené rodině a vychovávat děti“ i v tomto případě, byť ne tak markantně, uvedený trend o částečně větším důrazu věřících na tyto hodnoty pokračuje. Samozřejmě tím neříkáme, že mladí lidé, kteří nevěří, by k těmto základním lidským hodnotám nepřistupovali ve svém celku stejně zodpovědně. Rozdíl je v tom, že mezi mladými lidmi, kteří nevěří, je výrazně více zastoupena „zklamaná, ztracená, rozčarovaná mládež“.

5. Mít dobrou práci

	velmi významné	významné
věří v Boha	69	25
připouští existenci	74	21
nevěří	76	20

Nevěřící mládež zdůrazňuje význam dobré práce o něco častěji než věřící.

6. Život ve zdravém životním prostředí

	velmi významné	významné
věří v Boha	78	19
připouští existenci	79	18
nevěří	68	24

Preference zdravého životního prostředí není ovlivněna náboženskou orientací.

7. Mít dobré přátele

	velmi významné	významné
věří v Boha	71	27
připouští existenci	69	26
nevěří	71	22

Přátelství je významnější hodnota pro věřící než pro nevěřící.

8. Žít v klidu a jistotě

	velmi významné	významné
věří v Boha	67	30
připouští existenci	65	30
nevěří	71	22

Ve svém celku jsou to opět věřící, kteří považují život v klidu a jistotě za významnější.

9. Čestné jednání

	velmi významné	významné
věří v Boha	74	18
připouští existenci	66	26
nevěří	58	30

Důraz na morálku v jednání patří k univerzálně uznávaným hodnotám.

10. Starat se o své zdraví

	velmi významné	významné
věří v Boha	66	23
připouští existenci	69	24
nevěří	54	36

Starost o zdraví představuje hodnotu společnou všem, bez ohledu na náboženskou orientaci.

11. Mít dobré znalosti, hodně vědět

	velmi významné	významné
věří v Boha	57	30
připouští existenci	50	37
nevěří	47	34

Druhý významnější rozdíl ve prospěch věřící mládeže se spojuje s hodnotou mít dobré znalosti, více vědět.

12. Mít dost peněz, vysokou životní úroveň

	velmi významné	významné
věří v Boha	41	32
připouští existenci	42	40
nevěří	59	29

V případě preferencí peněz a vysoké životní úrovně hraje náboženská resp. nenáboženská orientace podstatný význam.

13. Být odolným

	velmi významné	významné
věří v Boha	45	36
připouští existenci	42	40
nevěří	39	38

Podobně snaha být odolným je přibližně stejně ceněna všemi skupinami mladých lidí podle náboženské orientace.

14. Pravidelné a zdravé stravování

	velmi významné	významné
věří v Boha	48	28
připouští existenci	47	33
nevěří	35	39

Zdravé a pravidelné stravování preferují častěji připouštějící než věřící a nevěřící,

15. Dobrá fyzická kondice

	velmi významné	významné
věří v Boha	36	37
připouští existenci	41	38
nevěří	38	32

Na dobrou fyzickou kondici klade důraz více připouštějících než věřících a nevěřících.

16. Mít dost času na odpočinek, záliby

	velmi významné	významné
věří v Boha	35	42
připouští existenci	35	42
nevěří	38	38

Tato oblast není diferencována z hlediska náboženské a nenáboženské orientace.

17. Úspěch a uznání v okolí

	velmi významné	významné
věří v Boha	29	29
připouští existenci	27	37
nevěří	27	41

Potřeba úspěchu a uznání se zvyšuje od věřících až k nevěřícím.

18. Nekouření

	velmi významné	významné
věří v Boha	49	9
připouští existenci	45	20
nevěří	40	14

Nekouření podobně, jako předchozí hodnoty související se zdravím, preferují častěji připouštějící existenci Boha než věřící a nevěřící.

19. Být členem dobré party

	velmi významné	významné
věří v Boha	24	27
připouští existenci	33	25
nevěří	32	28

Příslušnost k partě je oceňována více nevěřícími a připouštějícími, než věřícími.

20. Mít co nejvyšší vzdělání a kvalifikaci

	velmi významné	významné
věří v Boha	29	22
připouští existenci	29	31
nevěří	23	28

Vzdělání preferují více než věřící a nevěřící připouštějící existenci Boha.

21. Ochrana přírody

	velmi významné	významné
věří v Boha	29	33
připouští existenci	22	32
nevěří	17	28

Ochrana přírody je preferována věřícími výrazněji než připouštějícími a zejména nevěřícími.

22. Nepít alkohol

	velmi významné	významné
věří v Boha	26	26
připouští existenci	25	27
nevěří	18	23

Abstinentství je přibližně stejně významné pro věřící a připouštějící a méně významné pro nevěřící.

23. Mít vlastní firmu

	velmi významné	významné
věří v Boha	15	14
připouští existenci	25	21
nevěří	25	22

Samostatné podnikání je stejně významné pro nevěřící i pro připouštějící existenci Boha. Věřící přikládají o poznání menší váhu této oblasti.

24. Mít dostatek informací o tom, co se děje u nás i ve světě

	velmi významné	významné
věří v Boha	21	30
připouští existenci	18	36
nevěří	19	31

Důležitost informovanosti nepatří k hodnotám, které jsou ovlivněny náboženskou orientací. Patří spíše k hodnotám ovlivněným generačně.

25. Mít možnost ovlivňovat vývoj ve společnosti

	velmi významné	významné
věří v Boha	15	32
připouští existenci	9	39
nevěří	9	26

Z jiných výzkumů je známo, že náboženská víra je mezi mladými mnohdy považována za privátní záležitost. A tak snaha mít dobré znalosti a ovlivňovat vývoj ve společnosti může být jakousi „světskou“ dimenzí dnešní náboženské orientace části mladých.

26. Žít podle náboženských zásad

	velmi významné	významné
věří v Boha	41	32
připouští existenci	2	10
nevěří	1	1

Poslední hodnota není srovnatelná s předchozími. Je uvedena spíše jen pro dokreslení. Přesto stojí za pozornost, že asi čtvrtina mladých věřících má lhostejný až nepříznivý vztah k životu podle náboženských zásad. V dalších vrstvách mládeže je tato hodnota uznávána jen minimálně.

Závěr

Rozbor jednotlivých hodnot podle náboženské orientace naznačil určitou diferenciaci v preferencích mladých lidí. Všem skupinám jsou stejně blízké takové hodnoty jako rodina, dobré životní prostředí, čestné jednání, zdraví a odolnost.

Pro věřící je důležitá i ochrana přírody a spolu s připouštějícími i abstinence.

Nevěřící nejvíce ze všech zdůrazňovali význam peněz, životní úrovně, úspěchu, uznání a dobré party. Spolu s připouštějícími kladli důraz i na vlastní podnikání.

Připouštějící existenci Boha považovali za důležité hodnoty přispívající ke zdraví: stravování, fyzickou kondici, nekouření a vzdělání.

Pohled na základní hodnotovou orientaci naznačuje, že mladí lidé v dnešní české společnosti, ve svém celku, jsou více orientováni na rodinu, výchovu dětí než na vydělávání peněz a uplatňování svých zálib.

Náboženská resp. nenáboženská orientace zajímavě směřuje hodnoty mladých. U nevěřících se dostávají více do popředí peníze a dobrá práce a u věřících kromě rodiny, přátelství a dětí i znalosti a snaha mít vliv ve společnosti.

Analýza ukázala, že část zkoumaných hodnot je společná všem třem skupinám. Jednalo se o takové hodnoty jako: mír, zdraví, vztah k zálibám a informacím.

Mladá generace vyznávající víru v Boha více preferovala tyto hodnoty: život ve spokojené rodině, přátelství, výchova dětí, život v klidu a jistotě, dobré znalosti a možnost ovlivňovat vývoj ve společnosti.

Pohled na preferenci některých dalších hodnot naznačuje, že mladí lidé v dnešní české společnosti, ve svém celku, by rádi měli kolem sebe spokojenou rodinu, zdravé životní prostředí a sami dávají přednost zdraví, odolnosti a čestnému jednání.

Relativně nejvíce jsou schopni proto něco udělat věřící a připouštějící existenci Boha. Nevěřící deklarují význam těchto hodnot v obecné rovině stejně jako ostatní, další konkrétní hodnoty přispívající k naplnění však preferují méně.

Nevěřícím nejvíce ze všech „záleží“ na penězích, úspěchu ve společnosti a možnosti podnikat.

Poněkud zjednodušeně by se dalo říci, že věřící a existenci Boha připouštějící mládež více preferuje tržně-sociální ekonomiku, zatímco nevěřící mladí lidé více „čistou“ tržní ekonomiku.

Aktivity mladých lidí ve volném čase

Výzkumný záměr v této oblasti vycházel z položení dvou poměrně rozsáhlých baterií, zahrnujících značnou část nejrůznějších volnočasových aktivit, ve dvou samostatných šetřeních v rozpětí jednoho roku. Tato informace představuje dílčí, deskriptivní poznatky o volném čase a aktivitách mladých lidí tak, jak byly zjištěny u reprezentativního souboru respondentů ve věku 15 - 29 let z ČR.

Mládež je v převážné míře vymežována v rozmezí 15 - 26 let. Ve většině případů je u popisu dat zachována tato věková struktura, doplněná ještě o 27 - 29leté.

Volný čas a jeho definice jsou předmětem diskusí, obdobně se řeší i to, co patří mezi volnočasové aktivity. Těmito otázkami se předložená informace nezabývá.

Ve výpovědích mladých občanů ve věku 15 - 29 let mezi aktivitami ve volném čase se v únoru na prvních deseti místech umístily:

- *poslech hudby a sledování oblíbené televizní stanice, poslech oblíbené rozhlasové stanice, četba denního tisku, věnování se svému partnerovi, setkávání se s přáteli, věnování se hobby, starost o děti, vzdělávání se a četba časopisů.*

Celkové výsledky nejsou nijak překvapivé. Dlouhodobě se ve výzkumech o volném čase na prvních místech umisťují poslech hudby jako jeden z nejpřirozenějších zájmů mladých lidí, mládeže zvláště, a sledování televize. Dále pak následují poslech rozhlasu, četba tisku, čas věnovaný partnerovi, setkávání se s přáteli, hobby, učení se, čas věnovaný dětem, četba knih atd. Je otázkou zda vysoký podíl odpovědí o sledovanosti TV je ještě přiměřený nebo překračující rámec únosnosti mimo jiné i s ohledem na samotný obsah vysílání. Naše poznatky o počtech hodin trávených u televize jsou zarážející i s hledem na klesající množství volného času a přitom dochází paradoxně i k rozšiřování podmínek pro kvalitní trávení volného času, byť finančně nákladných. Volný čas tráví u televize a videa značná část rodičů společně s dětmi do 15 let. A také ale řada z nich neví a nekontroluje, na co se jejich děti dívají, co si pouštějí na videu .

Volný čas

(údaje v % za ČR, 15 - 29 let,

1. šetření = 743 respondentů, 2. šetření = 758 respondentů)

	DENNĚ NEBO TĚMĚŘ DENNĚ	TÝDNĚ ASI 1X	MĚSÍČ NĚ ASI 1X	ČASTO MENĚ	VŮBEC NE
sledování TV	79	17	1	2	1
poslech hudby	81	9	2	6	2
poslech rozhlasu	77	13	2	3	5
poslech hudby z radia	67	18	3	9	3
poslech hudby kulisa	67	11	3	8	11
četba denního tisku	53	30	3	7	6
poslech hudby dle výběru	54	23	5	12	5
věnování se partnerovi	51	16	4	6	24
setkání s přáteli	49	29	13	8	1
běžné domácí práce	39	34	8	13	6
setkání s partnerem	40	22	3	7	28
hobby	35	32	8	14	11
sebevzdělávání se	30	16	11	21	21
věnování se dětem	29	1	1	1	68
četba časopisů	27	53	11	6	3
četba knih	27	27	15	21	10
intimní styk	24	29	9	11	27
klipy a koncerty v TV	18	40	14	16	12
výlety	20	31	10	10	29
video	19	31	10	11	28
zlepšování tělesné kond.	20	25	10	20	25
učení do školy	28	6	2	11	53
rekreační sport	15	24	13	21	27
parta	15	24	12	17	32
kutilství	13	22	15	18	32
zahrádka, chovatelství	14	15	10	22	39
práce na PC	14	13	7	11	55
návštěva restaurací	10	27	21	25	17
odpočinek, nicnedělání	10	19	11	38	22
údržba domu, bytu	9	19	19	27	26
studium jazyků	9	15	6	14	56
toulání, bloumání	5	17	9	26	48
kino	3	14	40	31	12
údržba auta, motocyklu	6	9	9	19	57
tanec, diskotéky	2	23	24	29	22
vinárny, kavárny	4	20	22	28	26

koncerty pop.hudby	2	2	17	41	38
přivydělávání	5	9	7	18	61
fotografování	1	4	14	28	53
nuda	5	7	7	28	53
osamělost	3	4	7	24	62
vzdělávání mimo školu	2	10	7	17	63
divadlo	-	1	11	42	46
zájmová technická činnost	4	6	5	9	75
závodní sport	7	5	1	5	82
zájmová umělecká činnost	4	5	4	7	80
sběratelství	2	5	5	13	75
koncerty vážné hudby	-	1	5	19	75
malování	2	2	4	9	83
veřejná činnost	1	2	2	15	80
branné sporty	2	3	2	5	88
práce v občan.sdruženích	-	1	2	13	84

Ve výzkumu jsou na prvních místech mezi aktivitami mladých lidí zaznamenány:

- poslech hudby, sledování oblíbené TV stanice, poslech oblíbené rozhlasové stanice, sledování denního tisku, věnování se partnerovi, setkávání se s přáteli, hobby, četba časopisů, věnování se dětem, sebevzdělávání.

Dotázaným byla vždy položena stejná frekvenční škála:

denně nebo téměř denně	1
asi 1x týdne	2
asi 1x měsíčně	3
méně často	4
vůbec ne	5

Při matematicko-statistickém zpracování pak pro názornost byly číselné hodnoty obráceny a zprůměrovány. To znamená, že nejčastější aktivity se blížily stupni 5 a naopak. Pro přiblížení uvádíme přehled prvních 15 činností.

sledování televize	4.732
poslech hudby z rádia	4.381
četba novin	4.164
poslech hudby při studiu, práci	4.140
poslech hudby dle výběru	4.075
setkání s přáteli	3.937
četba časopisů	3.924
běžné domácí práce	3.851
četba knih	3.410
klipy a koncerty v TV	3.365
setkání s partnerem	3.363
výlety, chodí do přírody	2.980
zlepšování tělesné kondice	2.939
návštěva restaurací	2.844

Z přehledu vyplývá celkový obraz sledovaných aktivit, připomínáme, že ke každé činnosti přistupujeme pokud možno vždy s ohledem na její charakter, možnosti jejího naplňování apod. Proto konkrétní údaje v % uvádíme až u jednotlivých činností nebo srovnatelných skupin činností.

Samozřejmě lze na první pohled konstatovat například velmi vysokou sledovanost televize, ale bez dalších poznatků jako například počet hodin, který mladí lidé v průměru u tv stráví, je poznatek o sledovanosti plochý. Podobně z poslechu hudby v rozhlase nelze vyvozovat další závěry o dopadu programové nabídky. proto byly sledovány i vybrané programy a typy pořadů.

Přesto ale jsou některé činnosti, které svým charakterem nejsou pro rozvoj mladých vhodné, a u nichž lze již i z tohoto přehledu vidět jejich vysoké postavení na pomyslném žebříčku aktivit. Jde konkrétně o návštěvy restaurací a vináren, tyto poznatky byly také doplněny o poznatky o konzumaci různých druhů alkoholu a kouření.

V následujících částech informace se zabýváme hlavními činnostmi mladých lidí a doplňujeme je i o některé informace z oblasti hodnotových orientací.

Hudba

Poslech hudby dlouhodobě patří mezi nejrozšířenější aktivity mladých lidí, spolu se sledováním oblíbené TV stanice zaujímá poslední místo mezi sledovanými činnostmi. Těsně za nimi je pak poslech oblíbené rozhlasové stanice, kde opět významnou roli sehrává právě hudba.

81 % respondentů uvedlo, že hudbu poslouchá pravidelně, z nich 44 % denně a 37 % téměř denně. Občas pak 11 %, z toho 9 % asi 1x týdně a 2 % asi 1x za měsíc. Méně často 6 % a vůbec ne jen 2 %.

Významně častěji denně poslouchají hudbu 15 - 22letí dotázaní. Se stoupajícím věkem klesá podíl denních posluchačů a naopak přibývají ti, kteří hudbu poslouchají téměř denně, ale i ti, jež se jí věnují jen občas. Tato tendence je výraznější u žen. Mezi nejčastější posluchače stále patří více studenti středních škol a učni, svobodní respondenti.

Nebyly zjištěny statisticky významné rozdíly mezi obcemi a městy a ani mezi jednotlivými regiony, včetně Prahy.

Takto obecně položenou otázku jsme v květnu dále specifikovali na to, zda jde o kulisu při jiné činnosti nebo jde o cílený výběr hudby, jak často sleduje hudbu v TV a jak v rozhlase. Následující přehled ukazuje, že i tato konkretizace nepostihla různé přístupy mladých lidí k hudbě. Nesledovali jsme také, zda poslouchá hudbu například z walkmana, ale to nic nemění na tom, že jde o jednu z nejčastějších aktivit.

Poslech hudby

(údaje v % za ČR, 15 - 29 let, n=758 dotázaných)

	denně, nebo téměř denně	asi 1x týdně	asi 1x měsíčně	méně často	vůbec ne
posloucháte hudbu z rádia	67	18	3	9	3
posloucháte hudbu při studiu, práci	67	11	3	8	11
posloucháte hudbu dle vlastního výběru (kazety, desky, CD apod.)	54	23	5	12	5
sledujete v TV videoklipy a koncerty skupin	18	40	14	16	12

Poslech hudby z rozhlasu a s ním druhá nejčastější odpověď o „kulisovém poslechu“ při studiu a práci naznačují nejobvyklejší způsob, kterým se denně respondenti hudbě „věnují“. Přes daleko větší pozornost prostor, který TV stanice v současnosti věnují videoklipům a koncertům skupin, je zde přece jen pro hudbu menší prostor než u rozhlasových stanic, proto i uvedených 18 % denních a 40 % občasných diváků považujeme za srovnatelné s údaji o rozhlase či vlastním výběru. Odlišují se i podmínky pro recipienta,

TV vyžaduje pozornost, jde zejména o cílený poslech, i když se i zde stále více s rozvojem vybavenosti domácností jedná i o kulisu.

Výpovědi dotázaných jsou poměrně homogenní. Mezi hlavními sledovanými socioekonomickými a demografickými skupinami respondentů nejsou u poslechu hudby z rozhlasu významné rozdíly.

U poslechu hudby jako kulisy se částečně odlišují 15 - 17letí, studenti středních škol a respondenti z Prahy. Nejsou opět významné difference například podle regionu a podle velikosti místa bydliště, až na uvedenou výjimku Prahy. Jako kulisu mají svůj rozhlasový přijímač zapnut také častěji ženy v domácnosti.

Výrazně větší pozornost poslechu hudby dle vlastního výběru věnují 15 - 17letí, a to chlapci i dívky a dále 18 - 22letí muži. V tomto případě je zde výrazná závislost, přestože se stoupajícím věkem klesá podíl těch, kteří si hudbu vybírají, je tato tendence spjata s pohlavím. Ženy si postupně se stoupajícím věkem stále méně hudbu vybírají. Nejčastěji si hudbu dále vybírají studenti středních škol a učni, což jsou téměř identické skupiny s uvedenou věkovou kohortou. Region i život v obci nebo ve městě nehrají roli.

Obdobnou tendenci nacházíme u sledování videoklipů a koncertů skupin v TV. Denní záležitostí to je pro 29 % 15 - 17letých, 1x za týden se na ně dívá dalších 53 % dotázaných z této věkové skupiny. Vydělují se tak velmi výrazně od dalších skupin.

Sledování videoklipů a koncertů skupin v TV
(údaje v % za ČR, 15 - 29 let, n=758 dotázaných)

	denně, nebo téměř denně	asi 1x týdně	asi 1x měsíčně	méně často	vůbec ne
15 - 17 let	29	53	8	6	4
18 - 22 let	18	44	12	17	9
23 - 26 let	11	33	18	22	16
27 - 29 let	12	27	20	18	23

Tabulku jsme spíše uvedli pro zajímavost, protože žádné překvapující poznatky nepřináší. Uvedená tendence plně odpovídá měnícím se rolím, zájmům, postavení jednotlivých skupin mladých lidí v jejich vývoji. Již je zde i vidět rozdíl mezi 15 - 17letými a 18 - 22letými v jejich možnostech poslechu a sledování hudby. Podle výběrových šetření státní statistiky má každá pátá domácnost video. Zatímco u výběru hudby dle vlastního vkusu se prakticky tyto skupiny nelišily, zde se již jasně projeví větší možnosti studentů středních škol a učňů.

Hudba je tedy nedílnou součástí života většiny z nás. A jak výsledky ukazují, vztah k ní je především determinován možnostmi občanů.

Koncerty

Poslech hudby tedy patří mezi nejčastější aktivity mladých lidí v jejich volném čase. Mimo poslechu hudby v rozhlasu a televizi jsme také sledovali, zda dotázaní navštěvují koncerty populární a vážné hudby.

Návštěvy koncertů

(údaje v % za ČR, 15-29 let, n = 758 dotázaných)

	téměř denně	1 x týdně	1x měsíčně	méně často	vůbec ne
koncerty populární hudby	2	2	17	41	38
koncerty vážné hudby	-	1	5	19	75

Návštěvy koncertů populární a zejména vážné hudby jsou v našem žebříčku činností sice v druhé, ale pokud jde o populární hudbu, lze konstatovat, že nejde ve svém dopadu o málo významnou aktivitu. Částečně se jistě do ní promítají i návštěvy klubů apod.

Víceméně pravidelně (téměř denně, 1x týdně, 1x měsíčně) jde na koncerty skupin populární hudby každý pátý dotázaný (21%). U vážné hudby je to 6%.

Návštěvníky koncertů populární hudby jsou především mladí lidé do 22 let, dívky i chlapci. Se stoupajícím věkem pak jde spíše o mužskou populaci, která častěji alespoň občas navštěvuje koncerty. Nejčastějšími návštěvníky jsou studentky a studenti středních (24 % součet prvních třech odpovědí) a vysokých škol (28 %).

U vážné hudby lze říci, že častěji na tyto koncerty pravidelně chodí ženy (ale i dívky) a vysokoškolští studenti a studentky.

Koncerty vážné hudby

(údaje v % za ČR, 15 - 29 let, n=758 dotázaných)

	Pravidelně (denně, 1x týdně, 1x měsíčně)	příležitostně (méně často)	vůbec ne
muži	5	16	79

ženy	6	23	71
------	---	----	----

Region a velikost místa bydliště s výjimkou nejmenších obcí (do 500 obyvatel) nepředstavují významnější faktor, diferencující výpovědi respondentů.

Kino, divadlo

Návštěvy kin a zejména divadel patří mezi relativně méně časté aktivity. Pro jednoduchost používáme následující kategorizaci: za pravidelné návštěvníky považujeme ty, kteří uvedli odpověď téměř denně nebo 1x týdně. Občasnými návštěvníky jsou pak ti, kteří v divadle či kině byli alespoň 1x za měsíc. Příležitostnými jsou pak respondenti, uvádějící odpověď méně často. Toto označení používáme pro obě aktivity, byť jejich frekvence a možnosti je naplňovat jsou odlišné.

Volnočasové aktivity a náboženská orientace

Na dalších přehledech si ukážeme, zda rozdíly mezi nábožensky a nenábožensky orientovanými mladými lidmi jsou výrazné a podstatné.

Jako kritérium pro toto dělení byla na základě zkušeností IVVM použita otázka, která zjišťovala, zda dotázaný v existenci Boha věří, případně ji připouští nebo v ní nevěří. (viz tabulka na straně 10). V obou souborech, které porovnáváme dochází sice k dílčím posunům, ale nepovažujeme je za natolik významné, abychom konstatovali, že se výrazně mění zastoupení mladých lidí, kteří deklarují víru v Boha. Výzkum IDM ukázal značnou rozkolísanost mezi těmi, kteří připouští existenci Boha a mezi těmi, kteří v něj nevěří. Mezi těmito dvěma skupinami ale nejsou dlouhodoběji zjištěny významné difference ve využívání volného času a také i v hodnotových orientacích. Navíc jak se ukazuje, pouhé připouštění existence Boha nemá oporu v náboženském cítění respondentů.

Frekvence aktivit ve volném čase

(údaje za ČR v %, 15 - 29 let)

sledování TV	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	74	11	11	4
připouští	82	12	4	2
nevěří	80	14	5	1

poslech hudby	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	75	15	6	4
připouští	81	10	6	3
nevěří	82	11	6	1

poslech rozhlasu	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	66	16	13	5
připouští	77	12	8	5
nevěří	77	12	5	6

poslech hudby z radia	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	64	23	8	5
připouští	68	20	10	2
nevěří	69	20	9	2

poslech hudby kulisa	pravidelně	občas	příležitostně	ne
-----------------------------	------------	-------	---------------	----

věří v Boha	62	17	7	14
připouští	69	14	9	9
nevěří	69	14	7	11

četba denního tisku	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	58	29	14	8
připouští	59	28	8	6
nevěří	54	25	15	5

poslech hudby dle výběru	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	46	29	13	12
připouští	55	28	14	3
nevěří	57	26	11	6

věnování se partnerovi	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	51	22	6	21
připouští	52	20	7	21
nevěří	49	18	6	27

setkání s přáteli	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	44	44	12	1
připouští	45	48	6	1
nevěří	52	38	8	1

běžné domácí práce	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	41	41	13	5
připouští	42	43	11	4
nevěří	37	42	14	7

setkání s partnerem	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	27	26	10	37
připouští	45	25	6	24
nevěří	40	25	7	28

hobby	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	33	44	13	10
připouští	36	40	13	11
nevěří	35	38	16	12

sebevzdělávání se	pravidelně	občas	příležitostně	ne
--------------------------	------------	-------	---------------	----

věří v Boha	32	28	21	20
připouští	36	27	20	17
nevěří	27	27	22	25

věnování se dětem	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	29	3	1	68
připouští	31	2	1	67
nevěří	29	2	1	69

četba časopisů	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	32	46	21	2
připouští	32	46	19	2
nevěří	28	47	21	4

četba knih	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	34	41	21	5
připouští	27	45	23	6
nevěří	22	39	27	12

intimní styk	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	24	31	13	32
připouští	24	38	13	26
nevěří	24	41	9	26

kliпы a koncerty v TV	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	12	48	20	20
připouští	20	59	11	10
nevěří	20	53	17	10

výlety	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	4	31	55	11
připouští	4	39	37	21
nevěří	4	33	39	26

video	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	10	37	16	37
připouští	19	43	12	27
nevěří	24	41	8	27

zlepšování tělesné kondice	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	23	31	17	28
připouští	20	35	24	21
nevěří	20	36	18	26

učení do školy	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	32	6	12	50

připouští	33	6	9	52
nevěří	24	11	12	53

rekreační sport	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	11	36	10	33
připouští	12	38	23	27
nevěří	17	35	20	28

parta	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	12	36	18	34
připouští	13	39	15	33
nevěří	17	36	17	30

kutilství	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	16	44	7	32
připouští	15	38	18	29
nevěří	10	34	21	35

zahradka, chovatelství	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	21	28	24	27
připouští	15	28	20	37
nevěří	12	22	22	44

práce na PC	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	8	16	11	65
připouští	14	21	9	56
nevěří	15	20	13	52

návštěva restaurací	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	7	40	25	28
připouští	9	45	28	18
nevěří	13	49	24	14

odpočinek, nicnedělání	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	6	35	34	25
připouští	12	47	21	20
nevěří	14	50	15	21

údržba domu, bytu	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	8	45	22	25
připouští	10	35	27	28

nevěří	9	37	28	26
--------	---	----	----	----

studium jazyků	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	10	19	14	57
připouští	12	25	13	50
nevěří	6	20	14	60

toulání,bloumání	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	7	22	21	50
připouští	8	28	24	40
nevěří	4	25	29	42

kino	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	2	36	37	16
připouští	3	58	30	10
nevěří	5	54	29	13

údržba auta, motocyklu	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	7	12	20	61
připouští	5	17	17	61
nevěří	7	20	20	53

tanec,diskotéky	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	2	36	31	31
připouští	2	52	29	17
nevěří	3	47	29	21

vinárny,kavárny	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	4	29	26	41
připouští	4	43	31	22
nevěří	4	45	26	25

koncerty populární hudby	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	2	22	28	48
připouští	2	21	44	33
nevěří	2	18	42	38

přivydělávání	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	4	12	20	64
připouští	5	18	18	59
nevěří	5	17	17	62

fotografování	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	0	23	24	53
připouští	1	19	25	55
nevěří	2	16	31	52

nuda	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	6	12	27	56
připouští	6	13	31	51
nevěří	5	14	27	54

osamělost	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	3	12	28	58
připouští	4	10	26	60
nevěří	3	10	21	66

vzdělávání mimo školu	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	2	18	16	63
připouští	2	21	19	58
nevěří	2	15	17	66

divadlo	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	1	15	46	39
připouští	1	16	42	40
nevěří	1	14	35	51

zájmová technická činnost	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	1	15	46	39
připouští	1	16	42	40
nevěří	1	14	35	51

závodní sport	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	4	3	5	88
připouští	5	2	3	90
nevěří	9	9	4	78

zájmová umělecká činnost	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	7	15	7	71
připouští	4	8	10	78
nevěří	4	8	6	82

sběratelství	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	0	7	12	81
připouští	2	11	15	72
nevěří	1	11	13	75

koncerty vážné hudby	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	-	9	31	60
připouští	-	6	21	73
nevěří	-	4	14	82

malování	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	2	8	12	78
připouští	2	7	7	84
nevěří	3	4	9	84

chodí na sportovní utkání	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	2	21	15	63
připouští	2	28	29	41
nevěří	2	35	23	39

veřejná činnost	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	2	10	12	76
připouští	1	2	14	83
nevěří	2	3	17	78

branné sporty	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	0	4	7	89
připouští	3	2	4	91
nevěří	1	6	5	88

práce v občan.sdruženích	pravidelně	občas	příležitostně	ne
věří v Boha	-	2	16	82
připouští	-	2	11	87
nevěří	-	3	13	84

Závěr:

Pokud jde o první tři aktivity (hudba, tv, rozhlas) věřící mladí lidé se jim věnují o něco méně pravidelně než ostatní. Odlišnosti uvedené například u sledování oblíbené TV stanice nebo rozhlasu spíše naznačují, že se část mladých věřících orientuje na jiné aktivity.

Rozdíly ve četbě denního tisku nejsou významné. Obdobně v případě dalších přirozených aktivit, jako jsou věnování se partnerovi, péče o děti, intimní styk apod., jsou rozdíly minimální.

Mladí, kteří v Boha nevěří se o něco více pravidelně stýkají s přáteli. Je to také částečně ovlivněno tím, že i častěji tráví volný čas s partou, případně také častěji navštěvují restaurace apod. Mezi další aktivity spojené s recipientským chováním mladých pokládáme četbu časopisů a četbu knih. Časopisy s ohledem na frekvenci jejich vydávání se blíží nejrozšířenějším masmediím. Tedy jejich role při formování životního stylu je také velmi vysoká. Za obdobně významnou činnost ovlivňující vyspělost občanů považujeme četbu knih. Věřící mladí lidé o něco častěji pravidelně čtou knihy, což je asi patrně spojeno s uspokojováním jejich duchovních potřeb.

Za zajímavé považujeme, že pokud rozdělíme opět naši škálu do původní podoby, tak mezi věřícími denně čte nějakou knihu 17 % a téměř denně dalších 17 %. U ostatních dvou skupin je menší zastoupení v prvním stupni použité škály, tj. denně. Pokud jde o sebevzdělávání, samozřejmě se výrazně promítá do získaných odpovědí věk respondentů a proto jde převážně o školní přípravu na nejrůznějších stupních. Přesto se zde naznačují určití rozdíly zejména u mimoškolního studia a studia jazyků.

Další okruh se týká výrazně zájmových aktivit jako jsou hobby, sport, výlety. V případě sportu a hobby nenacházíme rozdíly, zajímavé ale je, že se z hlediska pravidelnosti výletů a turistiky skupiny neliší, ale pokud jde již o příležitostnou účast věřící mladí lidé ji častěji uvádějí a ostatní pak častěji vůbec na výlety nechodí.

Závodním a rekreačním sportům se častěji pravidelně věnují mladí lidé, kteří v Boha nevěří, při udržování tělesné kondice odlišnosti nejsou.

Ale za vcelku příznivé považujeme relativně velký počet respondentů uvádějících, že pravidelně sportují. A přes uvedené připomínky je v populaci i relativně značný podíl těch, kteří chodí na výlety, věnují se turistice.

Dostí velký počet mladých lidí navštěvuje pravidelně sportovní utkání. Těmto aktivitám se spíše věnují mladí lidé, kteří v Boha nevěří a ti, kteří jeho existenci připouštějí, ale sami se za věřící nepovažují. Mladí lidé, kteří nevěří v Boha jsou častěji občasnými či příležitostnými návštěvníky sportovních utkání. To ale souvisí mimo jiné s frekvencí těchto akcí.

Na straně druhé nemalý počet mladých lidí navštěvuje restaurace, vinárny, kavárny a také si dají skleničku. Zde se naznačuje, že věřící mladí lidé méně navštěvují

restaurace, další zařízení a méně často konzumují alkohol. Zdravým způsobem života se zabývají zvláštní informace o konzumaci alkoholických nápojů, kouření, dodržování životosprávy a stravování. Zde se jimi proto nezabýváme a také nejsou zahrnuty do žebříčku.

Mezi stále se rozšiřující aktivity patří sledování videa. Tuto aktivitu nepovažujeme za příliš pozitivní. Věřící mladí lidé se této činnosti věnují méně často.

Návštěvy kina jsou výrazně častější než návštěvy divadel, ale to také souvisí s dostupností těchto kulturních zařízení a také programovou nabídkou a ještě i dalšími faktory. Věřící do kina chodí méně než ostatní skupiny.

Velmi vysoké jsou i podíly těch, kteří se nudí a cítí osaměle. Zde se věřící a ostatní skupiny neodlišují.

Přestože u některých aktivit jsme zaznamenali určité rozdíly, nepovažujeme je za tak významné, aby šlo na jejich základě vyvodit závěry, které by výrazně odlišovaly sledované tři skupiny mladých lidí. Snad lze jen pro další šetření vyvodit hypotézy o tom, že uvedené odlišnosti svědčí o větší vyhraněnosti části věřících mladých lidí, pokud jde o odmítání některých aktivit, spojených s pasivním až konzumním stylem života.

